

Unionsbrevets baksida

Edition och bidrag till dess arkivhistoria

Flera tillfredsställande editioner av 1397 års »unionsbrevs» huvudtext existera.¹ Ingen har dock fullständigt utgivit dess baksida.² Brevet har en kort inskrift överst (i ett läge som motsvarar framsidans sigillrad) och ett större komplex av anteckningar nederst (fig. 1).

rad 1 huru thet war talet j kalmarn³

2 L 18

3 En dechtingen at thesse iij Rike skole ewinnen bliue vnder

4 en konung som giordh war I Calmaren ther koning

5 Erich bleff kronitt till kongé wdj Suerrig /

6 1397

7 Ex:

8 [N. 37] N^o: 41.

Anteckningen på rad 1 har varit föremål för en livlig diskussion och till och med givit namn åt ett inlägg i debatten om kalmarunionens tillkomst.⁴ Alla äro ense om att anteckningen är ungefär samtidig med brevet. Det som här intresserar, är de senare anteckningarna (fig. 2). Vid utgivandet av Sveriges traktater hade Olof Simon Rydberg inte observerat, att anteckningen på rad 3–6 är skri-

¹ Med förbigående av äldre editioner: Sveriges traktater med främmande magter jemte andra dit hörande handlingar utgifne af O. S. RYDBERG, II, Sthlm 1883, s. 563 ff. och plansch 1. Dens., Om det från unionsmötet i Kalmar år 1397 bevarade dokumentet rörande de nordiska rikenas förenig. (Inträddestal i Vitterhetsakademien 1883.) Sthlm 1886, s. 93 ff. Norges gamle love anden række 1388–1604 ifølge offentlig foranstaltning udgivne ved ABSALON TARANGER, I a, Chria 1912, s. 32 ff. LAURITZ WEIBULL, Unionsmötet i Kalmar 1397, Sc. 1930, s. 188 ff. Beträffande den väsentliga litteraturen hänvisas till NIELS SKYUM-NIELSEN, Et videnskabeligt falsum i debatten om Kalmarunionen, ovan s. 1 ff., angående fotografiska reproduktioner särskilt s. 29 n. 10.

² Bäst TARANGER, s. 36.

³ Fotolitografiskt återgivet i Sveriges traktater, II, plansch 1.

⁴ SVEN TUNBERG, »Huru thet war talet i Kalmarn», HT 1946.

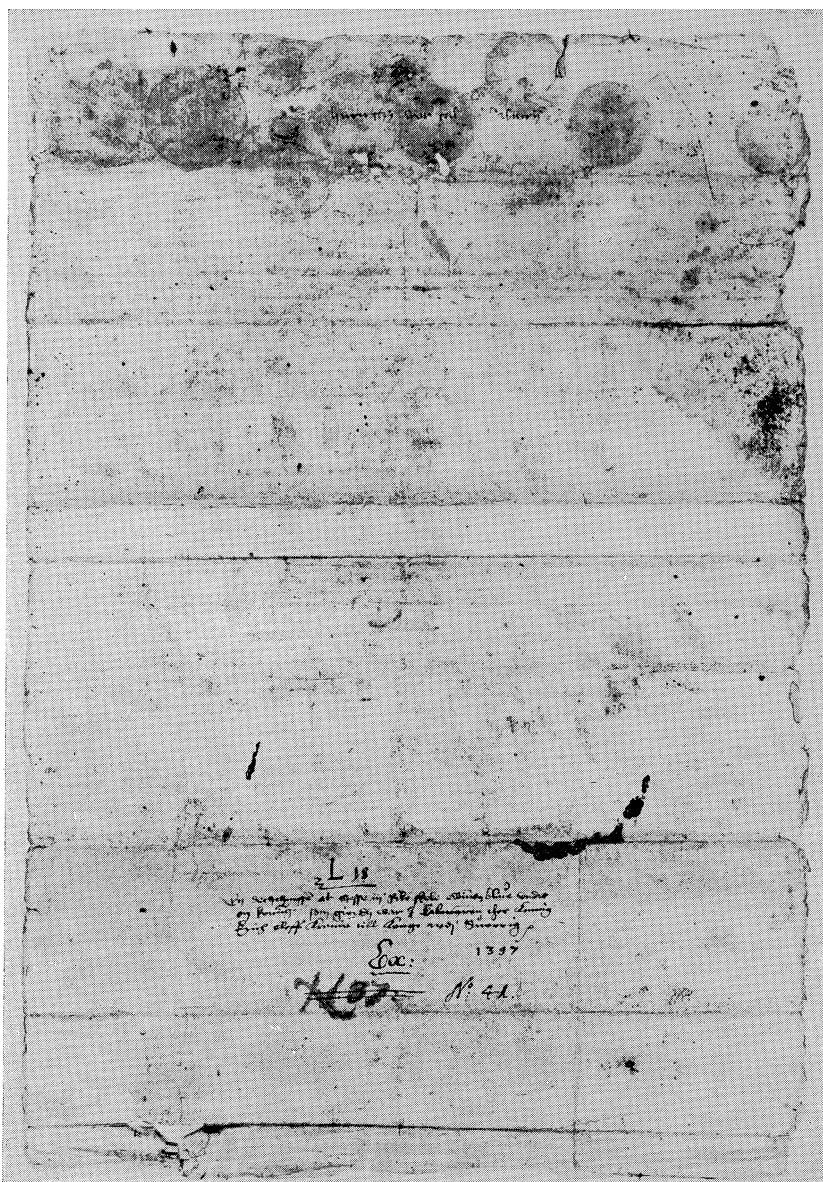

Fig. 1. Unionsbrevet. Kalmar 20 juli 1397. Baksidan.

L 18
 In verghing at affte in pite stads Rindes bline under
 en konung som givits som I Salomonen efter doming
 Enis afft Konung till domys medt Sverrig
 . 397
 Ex:
~~XXXX~~ N° 41.

Fig. 2. Utdrag ur unionsbrevet. Fotot är underexponerat.

L 18
 (Saggingning þara og svans medt Salomonen efter sving
 Konung fuis afft Konung till doming medt Sverrig
 En isfise ifru miger pfell. min Saligum Kliffen medt
 en fure og Konung, Datt. 1397.

Fig. 3. Utdrag ur TKUA Sverige A III.

ven av två olika händer.⁵ I den följande skriften har detta rättats till.⁶ Rydberg och efter honom Taranger sätta gränsen mellan den medeltida och den senare handen mellan Calmaren och ther och ha ej observerat, att i Calmaren (rad 4) blivit ifyllt med samma bläck som den senare handen använt.

Vad beträffar den första handens anteckning har Rydberg redan från början satt den i samband med vidimationen av 11 september 1425.⁷ Taranger har observerat, att en påteckning på »kröningsbrevets» baksida är gjord med samma hand som den på »unionsbrevets», och att en i Kallundborgske Registratur inklistrad lapp, daterad 27 oktober 1429, som innehåller arkivanteckningar om bl.a. de båda kalmarbrevens, tycks ha samme skrivare till upphovsman.⁸ Man kan här tillägga, att den hand som skrivit vidisset, också tycks vara densamma. Rydberg har tydligen rätt på denna punkt.

Den senare handen är identisk med en som arbetat i Tyske Kancelli omkring 1600. Här dyker också det L 18, som står på rad 2 upp. I en arkivförteckning från denna tid⁹ läses: L 18. Dagthingning giort och oprett wdj Calmaren thend thiid koning Erich bleff kronitt till koning Wdj Suerrig Att thiße threi riiger schulle euindeligen bliffue wnder en herre och konung. Datum 1397. (fig. 3). Det faktum, att svenska brev vid denna tid hamnat i Tyske Kancelli, och att man i anteckningen om »unionsbrevet» endast talar om Sverige, gör, att man gissningsvis kan sätta arkivförteckningens tillkomst i samband med förberedelserna till Kalmarkriget.

Siffran 41 på rad 8 återfinnes i en arkivförteckning upplagd 1829.¹⁰

Den slutsats, som man kan draga av denna arkivhistoriska översikt, är, att det hela tiden från 1425 till i dag endast varit tal om ett enda »unionsbrev» i de danska centralarkiven. Det bevarade.

Sven Welander

⁵ Sveriges traktater, II, s. 567.

⁶ Inträdestalet, s. 97.

⁷ Sveriges traktater, II, s. 581 noten.

⁸ TARANGER, s. 31 n. 1 och 36 n. 1. De ældste danske Archivregistraturer udgivne . . . ved T. A. BECKER, I, Kbhvn 1854, s. 61 f.

⁹ TKUA Sverige AIII Ekstrakter af Svenske Breve 1303(1288)–1571–1591 i Rigsarkivet i København.

¹⁰ Det Kongl. Geheimearchivs Registratur 14 (27/4–7/10 1829). 40de Skab Sverrige. Pag. 408. Rigsarkivet i København.